

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки та природокористування

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни
ТЕОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ
підготовки бакалавра
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійної програми Аналітична економіка

Силабус навчальної дисципліни підготовки бакалавра галузі знань 05 Соціальні і поведінкові науки, спеціальності 051 Економіка освітньо-професійної програми Аналітична економіка

Розробник: Алла Сур'як, доцент кафедри економіки та природокористування, к.е.н., доцент

Гарант освітньо-професійної
програми Аналітична економіка

Світлана Бегун

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри економіки та природокористування

протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри
Економіки та природокористування

Олена Павлова

І. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки 051 Економіка Аналітична економіка Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання 2021 / 2022
		Семестр 1
ІНДЗ: немає		Лекції 26 год.
		Практичні 28 год.
		Самостійна робота 30 год.
		Консультації 6 год.
		Форма контролю: екзамен

ІІ. Інформація про викладача

Сур'як Алла Володимирівна – к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та природокористування.

Контактна інформація – 066 775 91 78 E-mail: surjak.alla@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

ІІІ. Опис дисципліни

1.Анотація курсу. Дисципліна «Теорія економічної науки» належить до переліку нормативних навчальних дисциплін за освітнім ступенем «Бакалавр». Для формування системи знань про економічні категорії, принципи, моделі та закони ринкової економіки, чинники зовнішнього і внутрішнього середовища, які впливають на функціонування ринкової економіки та її окремих суб'єктів, роль сучасних економічних теорій у формуванні економічної поведінки та економічної політики, роль економічної практики у розвитку економічної теорії шляхи та моделі ринкової економіки у ефективному економічному господарюванні для забезпечення економічного розвитку та економічного зростання.

2.Мета і завдання навчальної дисципліни – Формування системи економічних знань про форми виробництва, проблеми ефективного використання обмежених економічних ресурсів, шляхи комплексного розвитку економік та економічних систем в умовах зміни ринкового середовища, господарський вибір економічних суб'єктів та їх господарську поведінку, сучасні особливості ринкової економіки, закономірності господарювання на мікро- та макрорівні розвиток економічних процесів та явищ розвитку економіки в умовах глобалізації. Завдання: вивчення та практичне використання основних понять, формування навиків економічного аналізу, теоретичного та практичного аналізу для практичних висновків щодо удосконалення економічної поведінки всіх суб'єктів господарювання в умовах ринкової економіки використовувати методи економічної науки для удосконалення економічного регулювання ефективності ринку, формування економічного мислення та економічної культури

3.Результати навчання (Компетентності)

Загальні компетентності

- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.
- ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК14. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань, виявляти ініціативу та підприємливість.

Фахові компетентності

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН 23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економіки та економічних систем						
Тема 1. Предмет і методи економічної теорії, етапи її розвитку та економічні школи	3	1	1	1	0	усне опитування. 1-5 балів
Тема 2. Роль та місце людини в економіці її потреби та інтереси	3	1	1	1	0	усне опитування. 1-5 балів
Тема 3. Економічна система та її структура, класифікація економічних систем.	6	1	2	2	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 1-5 балів

Тема 4. Товарне виробництво як основа ринкової економіки її особливості та моделі.	4	1	1	2	0	усне опитування. 1-5 балів
Тема 5. Сутність та функції грошей в умовах ринку, теорії грошей і грошового обігу	6	2	2	1	1	усне опитування. 1-5 балів
Тема 6. Попит, пропозиція їх закони, фактори та ринкова рівновага	6	2	2	1	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 1-5 балів
Тема 7. Конкуренція як рушійна сила розвитку ринкової економіки	5	2	1	2	0	усне опитування. 1-5 балів
Тема 8. Підприємство як основна виробнича ланка ринкової економіки	4	1	1	2	0	усне опитування. 1-5 балів
Тема 9. Домогосподарство як суб'єкт ринкової економіки	4	1	1	2	0	усне опитування. 1-5 балів
Тема 10. Витрати виробництва та прибуток, види витрат та їх взаємозв'язок з прибутком	6	2	2	2	0	усне опитування, ситуаційні завдання. 1-5 балів
Разом за модулем 1	47	14	14	16	3	max 20 балів
Змістовий модуль 2 Особливості економіки на макрорівні господарювання						
Тема 11 Економічна нестабільність та її прояви в економіці.	3	1	1	1	0	усне опитування, ситуаційні завдання. 1-5 балів
Тема 12. Система національних рахунків та основні макроекономічні показники	5	1	2	1	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 1-5 балів
Тема 13. Сукупний попит та сукупна пропозиція їх фактори та особливості взаємозв'язку	5	1	1	2	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 1-5 балів
Тема 14. Витратні моделі економічної рівноваги їх реалізація в умовах розвитку економіки	5	1	2	2	0	усне опитування, ситуаційні завдання. 1-5 балів
Тема 15. Споживання та заощадження в економіці їх взаємозв'язок з інвестиціями	5	1	2	2	0	усне опитування. 1-5 балів
Тема 16. Грошово-кредитне регулювання економіки	4	1	1	2	0	усне опитування. 1-5 балів
Тема 17. Бюджетно-податкове регулювання	3	1	1	1	0	усне опитування. 1-5 балів

економіки, державний бюджет та державний борг						
Тема 18. Зовнішньоекономічна діяльність та платіжний баланс	5	2	2	1	0	усне опитування, ситуаційні завдання. 1-5 балів
Тема 19. Соціальна політика та соціальний захист в умовах ринку	4	1	1	1	1	усне опитування. 1-5 балів
Тема 20. Економічне зростання та економічний розвиток, моделі економічного зростання.	4	2	1	1	0	усне опитування, ситуаційні завдання. 1-5 балів
Разом за модулем 2	43	12	14	14	3	max 20 бали
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)						60
Модульна контрольна робота						Бал
Всього годин / Балів	max 60 балів	26	28	30	6	max 100 балів
	90					

5. Завдання для самостійного опрацювання

У процесі виконання самостійної роботи студент, використовуючи знання теоретичного матеріалу та набуті прикладні навички за фахом, має продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити та вирішувати актуальні науково-прикладні завдання. Метою самостійної роботи є набуття студентами практичних навичок щодо засвоєння знань з теорії економічної науки в умовах зміни ринкового середовища для вирішення проблем ефективного господарювання, господарський вибір економічних суб'єктів та їх економічну поведінку в умовах розвитку ринкової економіки..

Теми самостійної роботи

- Предмет і методологія економічної науки.
- Економіка: суть, структура і типи.
- Виробництво: основні риси, чинники і результати.
- Виробництво і проблема економічного вибору.
- Людина в економіці.
- Ринок і ринкова система господарювання.
- Натуральне господарство і товарне виробництво.
- Товарне виробництво – основа ринкової економіки.
- Основні теорії формування вартості (цінності) благ.
- Кардиналістська і ординалістська версії теорії граничної корисності.
- Гроші: закономірності виникнення, суть, еволюція і форми.
- Основні теорії грошей.
- Функції грошей та особливості їх прояву у сучасних умовах.
- Система грошового обігу і еволюція її типів.
- Закон грошового обігу і проблема інфляції.
- Інфляція: економічна природа, форми, типи і наслідки.
- Грошова система України: суть, структура, сучасний стан.
- Ціна і механізм ринкового ціноутворення.
- Ринковий попит і ринкова пропозиція: еластичність і механізм взаємодії.
- Ціна ринкової рівноваги.
- Ринковий економічний механізм: суть, структура і функціонування.
- Економічна конкуренція: суть, форми і наслідки.
- Вільна конкуренція: характерні риси, особливості ціноутворення і формування доходів.

24. Монополія: суть, форми і наслідки.
25. Недосконала конкуренція: суть і форми.
26. Монополістична конкуренція як форма недосконалої конкуренції.
27. Олігополістична ринкова структура: суть і особливості.
28. Конкуренція і монополія: моделі ринкових структур.
29. Проблеми конкуренції і монополії в економіці України.
30. Підприємництво: суть, функції, форми, види і основні концепції.
31. Організаційно-правові форми і суб'єкти підприємництва.
32. Проблеми формування системи підприємництва в Україні.
33. Ринок праці: умови виникнення, суть і моделі.
34. Ринок праці: умови рівноваги і наслідки її порушення.
35. Ринок праці: зайнятість і безробіття.
36. Безробіття, повна і неповна зайнятість.
37. Сучасні тенденції розвитку ринку праці в Україні.
38. Заробітна плата: суть, форми і системи.
39. Біржа праці: суть, призначення і механізм функціонування.
40. Капітал та його форми.
41. Двоїста природа капіталу і виникнення ринку інвестиційних ресурсів.
42. Кредит та його форми.
43. Банки: суть, види і функції.
44. Кредитно-банківська система: суть і структура.
45. Проблеми становлення кредитно-банківської системи в Україні.
46. Центральний банк: функції і роль в економіці.
47. Комерційні банки: функції і роль в економіці.
48. Ринок цінних паперів: суть, значення і структура.
49. Фондова біржа: суть, операції, механізм функціонування і роль в економіці.
50. Проблеми формування фондового ринку в Україні.
51. Ринок природних ресурсів: закономірності виникнення, суть і механізм функціонування.
52. Земельна рента: економічна природа і форми.
53. Суть та типи економічного зростання: зарубіжний досвід і перспективи України.
54. Регулювання платіжного балансу: методика і світовий досвід.
55. Проблеми реформування соціального захисту в Україні.
56. Моделі економічного зростання та перспективи їх використання в Україні.
57. Соціально-економічні проблеми економічного розвитку в Україні.
58. Екологічні проблеми виробництва в агропромисловому комплексі.
59. Валовий національний продукт та проблема його оцінки.
60. Безробіття: причини, види і форми в сучасних умовах розвитку економіки.
61. Господарський механізм та його роль у системі регулювання економіки.
62. Державне регулювання економічного розвитку та його форми.
63. Становлення різних форм власності в ринковій економіці.
64. Закономірності та особливості розвитку ринкової економіки.
65. Особливості формування економічних відносин у становленні ринкової економіки.
66. Необхідність розвитку ринкової інституційної структури економіки України.
67. Світове господарство: його сутність та структура.
68. Міжнародний поділ праці і міжнародні економічні відносини: діалектика взаємозв'язку.
69. Структура платіжного балансу та його регулювання.
70. Міжнародні валютно-фінансові організації.
71. Необхідність і методи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
72. Економічні витрати підприємств в умовах розвитку ринку.
73. Витратні моделі економічної рівноваги та їх використання.
74. Еволюція, економічної теорії та розвиток сучасної економічної теорії у різних школах.
75. Методи макроекономічної рівноваги та шляхи їх використання.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента Відвідування занять є важливим компонентом навчання, що сприяє та створює умови для отримання студентом необхідних балів. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу. Студенти можуть інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. Про відсутність з поважних причин, по можливості повідомляти викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, освітня та наукова мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом. У іншому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Політика щодо академічної доброчесності Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 2 бали). Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Системно і регулярно опрацьовувати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Студенти заохочуються до наукової діяльності, використання результатів навчання в ході проходження різних видів практики.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є екзамен, який передбачає оцінювання засвоєного студентами навчального матеріалу з навчальної дисципліни, на підставі результатів поточного контролю і модульних контрольних робіт.

Перелік питань на екзамен

1. Зародження та розвиток економічної теорії: основні школи і течії.
2. Предмет економічної теорії та його тлумачення різними економічними школами.
3. Закони та категорії економічної теорії.
4. Методи економічних досліджень.
5. Функції економічної теорії.
6. Економічна теорія та обґрунтування економічної політики.
7. Виробництво та його основні чинники.
8. Обмеженість виробничих ресурсів. Крива виробничих можливостей.
9. Корисність продукту в економічній теорії.
10. Економічні інтереси. Єдність і суперечності в системі інтересів.
11. Економічна система її сутність та структурні елементи.
12. Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи.
13. Механізм дії та використання економічних законів.
14. Типи економічних систем. Теоретичні підходи до класифікації економічних систем.
15. Закон попиту та нецінові фактори зміни попиту.
16. Структура власності: типи, види та форми.
17. Закон пропозиції та нецінові фактори зміни пропозиції.
18. Тенденції розвитку відносин власності.
19. Натуральна (традиційна) форма організації виробництва.
20. Товарне виробництво та його роль у розвитку суспільного виробництва.
21. Товар та його властивості.
22. Проста та розвинута форма товарного виробництва.
23. Виникнення та еволюція грошових відносин.
24. Сутність та функції грошей: альтернативні теорії.
25. Грошовий обіг і його закони.
26. Сутність витрат виробництва та їх класифікація.

27. Цінова еластичність попиту та пропозиції: вимірювання та види.
28. Фактори зміни цінової еластичності попиту та пропозиції.
29. Попит і пропозиція. Ринкова рівновага.
30. Економічна конкуренція: сутність, функції та форми.
31. Ринкова ціна: механізм формування та функції.
32. Конкуренція та монополія. Антимонопольне законодавство і практика.
33. Конкуренція та моделі ринків.
34. Еластичність попиту за доходом та перехресна еластичність.
35. Домогосподарство як суб'єкт ринкової економіки.
36. Короткостроковий період і види витрат.
37. Закон спадної граничної продуктивності та види витрат.
38. Класифікація потреб. Закон зростаючих потреб і його застосування.
39. Довгостроковий період та вибір масштабу виробничої діяльності.
40. Економіка – основа розвитку людського суспільства.
41. Безробіття: причини, види та форми.
42. Світове господарство, його сутність та структура.
43. Необхідність і методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
44. Сутність, причини та види інфляції.
45. Фази економічного циклу їх особливості та характеристики.
46. Економічні функції держави та їх класифікація.
47. Форми інфляції та їх характеристика.
48. Економічні та соціальні наслідки інфляції.
49. Податкова політика її сутність та особливості.
50. Сутність державного бюджету його функції та структура.
51. Система доходів державного бюджету та їх характеристики.
52. Система видатків державного бюджету їх особливості та спрямування.
53. Сутність та основні причини дефіциту державного бюджету.
54. Характеристика дефіциту бюджету та шляхи його подолання.
55. Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий.
56. Номінальний та реальний ВВП.
57. Циклічність як форма економічного розвитку.
58. Сукупний попит та його фактори.
59. Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного рахівництва.
60. Суть системи національних рахунків та методологічні принципи її побудови.
61. Основні показники макроекономічних вимірювань.
62. Сукупна пропозиція та її фактори.
63. Механізм досягнення макроекономічної рівноваги в економіці.
64. Споживання та заощадження як функції доходу.
65. Інвестиції та фактори інвестування.
66. Середня та гранична схильність до споживання та заощадження.
67. Недохідні фактори споживання та заощадження.
68. Витратні моделі економічної рівноваги їх умови та особливості.
69. Модель економічної рівноваги за методом “видатки – випуск”.
70. Модель економічної рівноваги за методом “вилучення – ін’єкції”.
71. Мультиплікативний вплив сукупних витрат на валовий внутрішній продукт.
72. Грошовий ринок і грошові агрегати.
73. Банківська система та грошове протонування.
74. Банківський механізм розширення пропозиції грошей на основі депозитного мультиплікатора.
75. Фіскальна політика держави: суть і структура.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Базилевич В. В. і інші. Мікроекономіка. [підручник] / В. В. Базилевич – К. : Знання, 2007. – 677 с.
2. Базилінська О. Я. Макроекономіка : [навч. посіб.] / О. Я. Базилінська 2-ге вид., виправл. – К. : ЦУЛ, 2009. – 402 с.
3. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. та ін. Мікроекономіка і макроекономіка.[підручник] / С. Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна – К. : Основи, 2001. – 517 с.
4. Вступ до економічної теорії : [підручник] / За ред. З. Ватаманюка. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2007. – 312 с.
5. Економічна теорія : (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка) : [навч. посіб.] / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. – 2-ге вид., переробл. та доповн. – К. : ЦУЛ, 2009. – 688 с.
6. Економічна теорія : політекономія : [навч. посіб.] / В. М. Семененко, Д. І. Коваленко, В. В. Бугас, та ін. / За ред. В. М. Семененка, Д. І. Коваленка. – К. : ЦУЛ, 2010. – 360 с.
7. Економічна теорія. Основи мікроекономіки. Основи макроекономіки : [навч. посіб.] / Є. М. Воробйов. – Харків : Торсінг плюс, 2009. – 320 с.
8. Економічна теорія : політекономія : [підручник] / За ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання-Прес, 2008. – 438 с.
9. Загальна економічна теорія : політична економія. [підручник]. У 2-х част. / За ред. І. В. Буяна, В. М. Котвальчука. – Тернопіль : Лідер, 1998-2005. – 325 с.
10. Задоя А. О. Мікроекономіка. Курс лекцій та вправи. [навч. посіб.] / А. О. Задоя. – К. : Знання, 2001. – 211 с.
11. Задоя А. А., Петруня Ю. Е. Макроекономіка : [учебник] / А. А. Задоя, Ю. Е. Петруня. – К. : Знання, 2006. – 256 с.
15. Леоненко П. М., Черепкіна О. І. Сучасні економічні системи : [навч. посіб.] / П. М. Леоненко, О. І. Черепкіна – К.: Знання, 2006. – 412 с.
16. Макроекономіка. Практикум : [навч. посіб.] / О. В. Калініченко, О. Д. Плотник. – К. : ЦУЛ, 2010. – 656 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Сайт Кабінету Міністрів України. URL : <http://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL : <http://www.me.gov.ua>
4. Офіційний веб портал Антимонопольного комітету України. URL : <https://amcu.gov.ua/>
5. Сайт Міністерства фінансів України. URL : <http://www.minfin.gov.ua>
6. Державний комітет статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Офіційний сайт Національного банку України. URL : <http://www.bank.gov.ua>
8. Сайт державної податкової адміністрації. URL : <http://www.sts.gov.ua>
9. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL : <http://www.mon.gov.ua>
10. Сайт Ради підприємців України при КМУ URL : <http://radakmu.org.ua>
11. Federal Trade Commission. URL : www.ftc.gov
12. International Journal of Industrial Organization. URL : <https://www.journals.elsevier.com/international-journal-of-industrial-organization/>